

(ZA)CHRÁNÍME VZÁCNÉ ROSTLINY ? zlatá teorie a šedivá praxe

Marie Popelářová & Petr Chytil, Správa CHKO Beskydy, Nádražní 36, Rožnov pod Radhoštěm
marie.popelarova@nature.cz, petr.chytil@nature.cz

Teorie a praxe ochrany vzácných druhů rostlin se spolu často rozcházejí – důvody jsou různé.

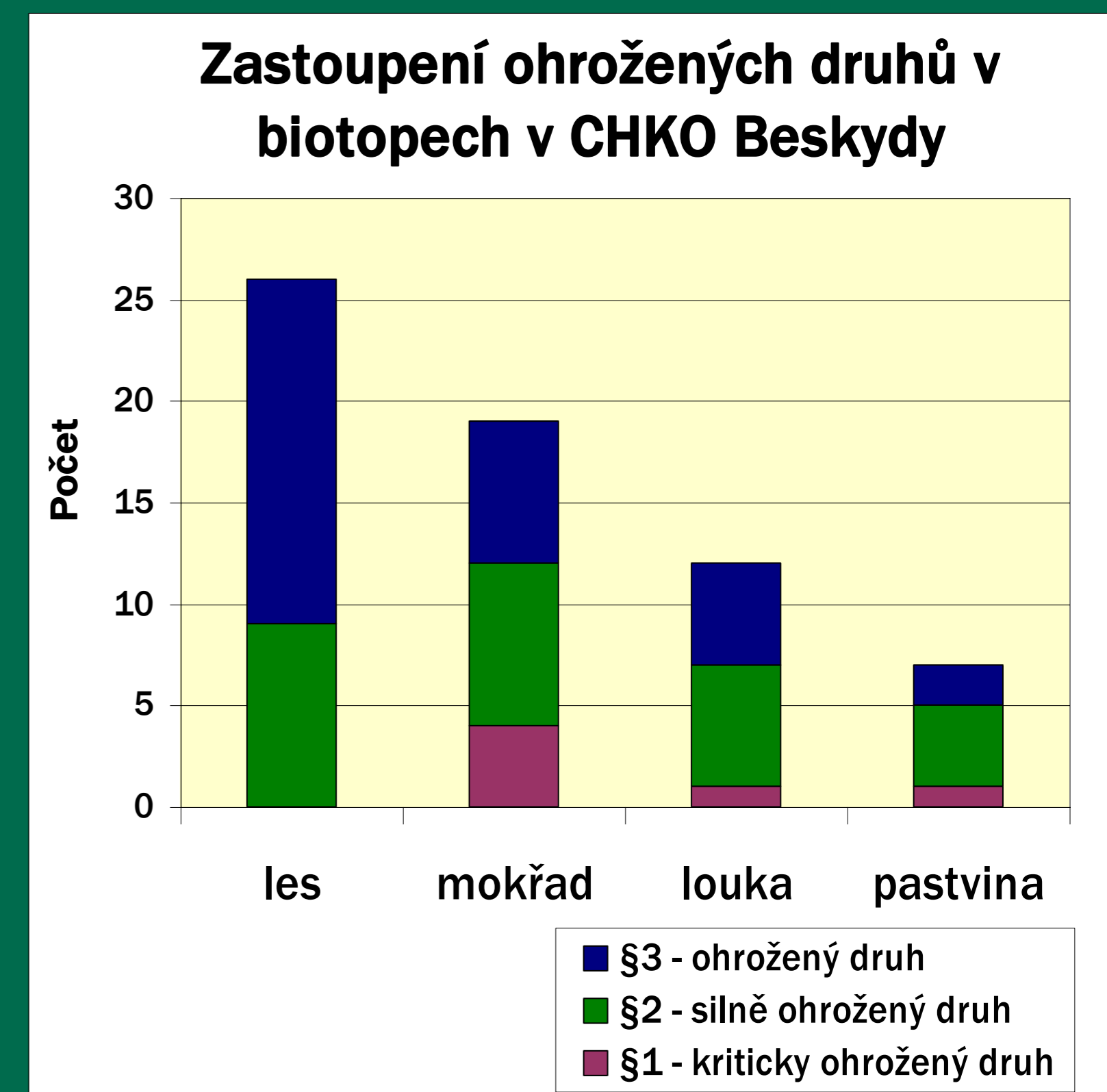
V CHKO Beskydy roste přes 1000 druhů rostlin, z toho 65 je chráněno zákonem.
(Do Červeného seznamu je zařazeno přes 200 druhů, což představuje více než 20 % beskydské flóry.)

Mizí hlavně druhy biotopů vytvořených nebo silně ovlivňovaných člověkem – luk, pastvin, lučních mokřadů, rašelinišť, ale také šterkových náplavů; naopak méně ubývá druhů stabilnějších lesních biotopů.

Správa CHKO Beskydy proto cíleně zaměřuje péči na **kriticky ohrožené druhy** bezlesí a na skupinu ohrožených a zároveň tzv. **deštníkových druhů** (kde péče o ně zajistí ochranu i dalším vzácným druhům).

Přesto, že máme k dispozici (byť omezený) **finanční nástroj** (PPK), relativní dostatek **teoretických znalostí** (o biologii druhu, stavu lokalit, rozšíření – současném i historickém), v praxi se potýkáme s řadou problémů, které ve výsledku ochranu daného druhu neumožňují uspokojivě řešit.

Proč nedokážeme některé rostliny účinně chránit?

Příklady šedivé praxe:

VSTAVAČ OSMAHLÝ (*Orchis ustulata* subsp. *aestivalis*) §2

biotop	sušší louky a pastviny
počet lokalit/ mikrolokalit	4/30
lokalizace	Huslenky, Hovězí

Státní zemědělské dotace jsou v rozporu se zákonnou ochranou druhu – termín seče/pastvy spadá do období kvetení vstavače. Tento způsob hospodaření se ukazuje být po několika letech likvidační na 15 mikrolokalitách v Hovězí. – Správa CHKO se musí snažit zasáhnout do systému dotací.

ZDROJOVKA HLADKOSEMENNÁ (*Montia fontana* subsp. *fontana*) §1

biotop	okraj polní a lesní cesty, luční prameniště
počet lokalit	3
lokalizace	Krásná, Horní Lomná, Trojanovice

Výskyt na druhotných stanovištích – okrajích cest. Počet potenciálně vhodných stanovišť se snižuje – zpevnováním lesních cest (často bez důvodu) a zarůstáním polních cest (ústup od hospodaření). Uchránit okraj cesty je zároveň v praxi těžce proveditelné.

HOŘEČEK ŽLUTAVÝ KARPATSKÝ (*Gentianella lutescens* subsp. *carpatica*) §2

biotop	bývalé pastviny, krátkostébelné louky
počet lokalit/ mikrolokalit	2/3
lokalizace	Huslenky

Početně slabé a vzájemně izolované populace s sebou nesou riziko genetické koroze. Hořeček je **dvouletka** – nepříznivý stav již v jediném roce (špatně načasovaný termín seče, nedozrání semen, sešlap rostlin aj.) může fatálně ovlivnit celou populaci.

ŠAFRÁN KARPATSKÝ (*Crocus heuffelianus*) §2

biotop	zahrady a louky podél potoků, horské louky
počet lokalit/ mikrolokalit	3/20
lokalizace	Nový Hrozenkov, Zubří, Horní Lomná

Změny starých užitkových zahrad na moderní, okrasné – časté sečení na „anglický“ trávníček poškozuje listy rostlin a vysušuje půdu, chybí také mikroklima vytvářené původními vysokokmennými ovocnými dřevinami – týká se 15 mikrolokalit v Zubří.

Účinná ochrana ohrožených druhů rostlin není závislá jen na množství financí a našich odborných znalostech; nelze se vyhnout ani složitým jednáním s vlastníky a úřady. Ochrana přírody však nikdy nemůže nahradit přirozené hospodaření zemědělců, ani zastavit mnohé negativní trendy v beskydské krajině.